

M.A. (Part-I) Pali & Prakrit (Semester—I) Examination

PALI AND PRAKRIT

Paper—1

(Suttapitak Literature)

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 80

सूचना : स्वीकृत माध्यमातून उत्तरे लिहा.

सूचना : स्वीकृत माध्यम में उत्तर लिखिये।

1. (अ) Translate any **one** from the following :

निम्नलिखित में से किसी एक का अनुवाद कीजिये :

.....एवं मे सुत्तं एकं समयं भगवा राजगहे विहरति जीवकरस कोमारभच्चस्स अम्बवने महता भिक्खुसङ्घेन सद्धिं अङ्कतेऽसेहि भिक्खुसोहि। तेन खो पण समयेन राजा मागधो अजातसत्तु वेदेहिपुत्तो तदहुपोसथे पन्नरसे कोमुदिया चातुमासिनिया पुण्णाय रतिथा राजामच्चारिदुतो उपरिपासादवरगतो निसिन्नो होति अथ खो राजा मागधो अजातसत्तु वेदेहिपुत्तो तदहुपोसथे उदानं उदानेसि — “रमणीया वत भो देसिना रत्ति, अभिरूपं वत भो देसिना रत्ति दस्सनीया वत भो देसिना रत्ति, पासादिका वत भो देसिना रत्ति लकखञ्जा वत भो देसिना रत्ति कं नु खज्ज समणं वा ब्राह्मणं वा पयिरूपायेय्याम, यं नो पयिरूपासतो वित्तं पसीदेय्या’ति ?

किंवा

.....अथ खो ब्राह्मणो पोक्खरसाति अम्बट्ठं माणवं आमन्तेसि — “अयं, तात अम्बट्ठ समणो गोतमो सक्कपत्तो सक्ककुल पब्बजितो कोसलेसू चारिकं चरमानो महता भिक्खुसंघेन सद्धिं पञ्चमत्तेहि भिक्खुसत्तेहि इच्छानंगलं अनुपत्तो इच्छमनंगले विहरति इच्छानंगलवनसण्डे। तं खो पण भवन्तं गोतमं एवं कल्याणो कित्ति सद्दो अब्भुगतो — ‘इतिपि सो भगवा, अरहं सम्मासम्बुद्धो विज्जाचरणसम्पन्नो सुगतो लोकविहू अनुत्तरो पुरिसदम्मसारथि सत्था देवमनुस्सानं बुद्धो भगवा’। सो इमं लाकं सदेवक समारकं सब्रम्हकंसरसमाण — ब्राह्मणि पज सदेवमनुस्सं सयं अभिञ्जा सच्छिक्त्वा पवेदेति। सो धम्मं देसेति आदिकल्याणं मज्जेकल्याणं परियोसानकल्याणं सात्थं सब्बाज्जन केवलपरिपुळा परिसुद्धं ब्रह्मचरियं एकासेति।

10

(ब) सामञ्जस्य सुत्ताचा सारांश लिहा.

किंवा

अम्बट्ठसुत्ताचे विषयशैली वर्णन करा.

6

2. (अ) सम्मादिट्ठिसुत्ताचा सारांश लिहा.

किंवा

जिवकसुत्ताचे विषयशैली वर्णन करा.

10

(ब) दिधनिकायचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

सम्मादिट्ठिसुत्ताचे विशेषता लिहा.

6

3. (अ) बोधिराजकुमार सूताची शिकवण लिहा

किंवा

मज्झिमनिकायग्रंथाची मार्मिकता वर्णन करा.

10

(ब) घटिकारसुत्ताद्वारे घटिकाराची भगवान बुद्धावीर श्रद्धा स्पष्ट करा.

किंवा

बोधिराजसुत्ताच्या आधारे तन्मयकसम बोधिविष्णू लिहा

6

4. (अ) टिप्पा लिहा (कोणतेही दोन) :

(1) नंदनसुत

(2) निष्णाण

(3) ओधतरणसुत्त

(4) अर्हतसुत्त.

10

(ब) नलवग्गाच्या आधारे विष्णुहोत्रे मार्ग विशद करा.

किंवा

जरवग्गाचे महत्त्व विशद करा.

6

5. वस्तुनिष्ठ प्रश्न सोडवा (20 पैकी 16) :

(1) दिघनिकाय हा तुरापिटकातील ब्रमांकाचा निकाय होय.

(i) दुसऱ्या

(ii) प्रथम

(iii) चवथ्या

(iv) तृतीय

(2) दिघ अर्थात् होय

(i) छोटा

(ii) मोठा

(iii) सामान्य

(iv) मध्यम

(3) 'निकाय' हा शब्द अर्थाने वापरला जातो.

(i) पूर्ण

(ii) खंड

(iii) विभाग

(iv) सुत्त

(4) त्रिपिटकामध्ये एकुण पिटक अंतर्भूत आहेत.

(i) दोन

(ii) तीन

(iii) चार

(iv) एक

(5) सुतपिटकाचा अर्थ होय.

(i) सुताचाविभाग

(ii) व्याख्या

(iii) अर्थ

(iv) विषय

(6) मज्झिमनिकाय अर्थात् विभाग होय.

(i) मध्यम

(ii) लघु

(iii) मोठा

(iv) सामान्य

(7) मज्झिमनिकाय मध्ये एकुण सुतांचा समावेश आहे.

(i) 150

(ii) 152

(iii) 100

(iv) 105

(8) जातीवादचे खण्डण खाली सुत्तात केले आहे ?

(i) जिवकसुत्त

(ii) अम्बुद्वसुत्त

(iii) घटिकारसुत्त

(iv) यापैकी नाही

(9) सहातिर्थकरांचा उपदेश या सुत्तात आलेला आहे :

(i) सामञ्जफलसुत्त

(ii) ब्रह्मजालसुत्त

(iii) देवतासुत्त

(iv) ओघारसुत्त

(10) पंचशिलातील प्रथम क्रमांकाचे शिल हे होय :

(i) पाणातीपात

(ii) अदिन्नदान

(iii) मुसावाद

(iv) कामेसुमिथ्याचार

(11) पालीसाहित्यामध्ये एकुण शिल सांगितले आहे :

(i) पंच

(ii) द्वितिय

(iii) चतुर्थ

(iv) यापैकी नाही

(12) थेरिगाथा हा ग्रंथ कुणाच्या जिवनावर आधारित आहे :

(i) भिक्षू

(ii) भिक्षूणि

(iii) उपासक

(iv) उपासिका

(13) हे सुत्त समतेचा पुरस्कार करणारे आहे :

(i) मधुरसुत्त

(ii) अम्बुद्वसुत्त

(iii) जीवकसुत्त

(iv) मखादेवसुत्त

(14) धम्मपद चा अर्थ खालीलप्रमाणे आहे :

(i) सत्याचामार्ग

(ii) विशुद्धीमार्ग

(iii) ज्ञानमार्ग

(iv) श्रद्धेचामार्ग

(15) धेरगाथा म्हणजे :

(i) भिक्षूचे गितिकाव्य

(ii) भिक्षूचे गीतीकाव्य

(iii) उपासकाचे गीतीकाव्य

(iv) यापैकी नाही

(16) आर्यअष्टांगिक मार्ग मध्ये एकुण अंग आहे :

(i) चार

(ii) पाच

(iii) आठ

(iv) सहा

(17) आर्यअष्टांगिक मार्गाचा अर्थ खालीलप्रमाणे आहे :

(i) विशुद्धीचामार्ग

(ii) ज्ञानाचामार्ग

(iii) शांतीचामार्ग

(iv) सत्याचामार्ग

(18) जीवकाचे कोणत्या राजाने पालनपोषण केले ?

(i) प्रसेनजित

(ii) बींबिसार

(iii) अजातशत्रू

(iv) अशोक

(19) 'जातके'चा अर्थ खालील प्रमाणे आहे :

(i) जनसामान्यांच्या कथा

(ii) परिकथा

(iii) काल्पनिक कथा

(iv) यापैकी नाही

(20) मध्यममार्गाचा पाली अर्थ खालील प्रमाणे आहे :

(i) मज्झिमापटिपदा

(ii) धम्मपटिपदा

(iii) ज्ञानपटिपदा

(iv) यापैकी नाही

16